

This material is developed within the project QUALFARM. The Project is co-funded by the European Regional Development Fund and by national funds of the countries participating in the Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014-2020”.

The contents of this material are sole responsibility of RDU – Haskovo and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.

The Common Agricultural Policy for the period 2023-2027

Abstract

Three legislative proposals have been made to make the CAP fit for the future:

- a proposal for a regulation on CAP strategic plans;
- a proposal for a regulation amending the common market organization (CMO) regulations for agricultural products, quality schemes and measures for remote regions;
- a proposal for a horizontal regulation on the financing, management and monitoring of the CAP.

All three regulations are presented, as well as the Transitional Regulation 2021-2022. The main priorities and means of the CAP are also presented. There is also a SWOT socio-economic analysis and a SWOT analysis of the state of agriculture and the food industry.

Interreg

EUROPEAN UNION

Greece-Bulgaria

QUALFARM

European Regional Development Fund

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2023—2027 Г.

Съюз за възстановяване и развитие
Хасково 2022 г.

НОВАТА ОСП

Процесът на реформиране на ОСП започна през 2018 г., когато Комисията публикува първоначалното си предложение. През октомври 2020 г. Съветът и Европейският парламент приеха своите преговорни позиции, като поставиха началото на деветмесечни преговори, които доведоха до политическо споразумение, постигнато през юни 2021 г.

Съветът приема по-справедлива, по-екологична и по-основана на резултатите селскостопанска политика

Новата ОСП се стреми да:

- засили приноса на селското стопанство за целите на **ЕС** в областта на **околната среда и климата**;
- предостави **по-целенасочена подкрепа** на по-малките земеделски стопанства;
- позволи по-голяма **гъвкавост** на държавите-членки при адаптирането на мерките към местните условия.

НОВАТА ОСП

Трите регламента, които съставляват пакета за реформа на ОСП, бяха подписани както от Съвета, така и от Парламента и бяха публикувани в Официален вестник на 6 декември 2021 г. Новата политика ще се прилага изцяло през 2023 г.

Новото законодателство създава условия за **по-справедлива, по-екологична и основана в по-голяма степен на качеството на изпълнението ОСП**, която има за цел да гарантира устойчиво бъдеще за европейските земеделски стопани, да предоставя целенасочена подкрепа на по-малките стопанства и да позволява **по-голяма гъвкавост** на държавите членки при адаптирането на мерките към местните условия.

НОВАТА ОСП

- Основна характеристика на новата политика е въвеждането на **стратегически планове** на равнище държави членки, които дават възможност на националните правителства да **адаптират разпоредбите на ОСП спрямо нуждите на своите земеделски общности** в сътрудничество с местните органи и съответните заинтересовани страни. Тази политика е и най-амбициозната досега по отношение на околната среда, като една **четвърт от директните плащания са запазени за практиките на екологосъобразното земеделие**. Освен това тя е първата ОСП, която включва **социално измерение**, насочено към гарантиране на подходящи условия на заетост за селскостопанските работници.

НОВАТА ОСП

ОСП формира около една трета от бюджета на ЕС. Тя има за цел:

- осигуряване на безопасни храни на достъпни цени за гражданите на ЕС;
- осигуряване на справедлив жизнен стандарт за земеделските стопани;
- съхраняване на природните ресурси и опазване на околната среда

На 1 юни 2018 г. Европейската комисия представи **три законодателни предложения**, които да направят ОСП пригодна за бъдещето:

- - предложение за регламент относно стратегическите планове по ОСП;

ПЪРВИ РЕГЛАМЕНТ

- - предложение за регламент за изменение на регламентите относно общата организация на пазарите (ООП) на селскостопански продукти, схемите за качество и мерките за отдалечените региони;
- - предложение за хоризонтален регламент относно финансирането, управлението и мониторинга на ОСП.

РЕГЛАМЕНТА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които се изготвят от държавите членки по линия на ОСП (стратегическите планове по ОСП).

Финансирането е от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (ЕС) № 1307/2013 на Европейския парламент и на Съвета

ВТОРИ РЕГЛАМЕНТ

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА за изменение на регламенти:

- (ЕС) № 1308/2013 за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти;
- (ЕС) № 1151/2012 относно схемите за качество на селскостопанските продукти и храни;
- (ЕС) № 251/2014 за определяне, описание, представяне, етикетиране и правна закрила на географските указания на ароматизирани лозаро-винарски продукти;
- (ЕС) № 228/2013 за определяне на специфични мерки за селското стопанство в най-отдалечените региони на Съюза и
- (ЕС) № 229/2013 за определяне на специфични мерки в областта на селското стопанство по отношение на малките острови в Егейско море.

ТРЕТИ РЕГЛАМЕНТ

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1306/2013.

ОСП трябва да бъде модернизирана, за да може да посрещне тези предизвикателства, опростена — така че да може да го направи с минимална административна тежест, и да бъде съгласувана в още по-голяма степен с останалите политики на ЕС, така че да допринесе максимално към десетте приоритета на Комисията и целите за устойчиво развитие.

НОВА ОСП

- Основните аспекти на трите регламента са:
- **по-целенасочени директни плащания и интервенции за развитие на селските райони**, като и двете са предмет на стратегическо планиране;
- **нова екологосъобразна архитектура** въз основа на екологични условия, които трябва да бъдат изпълнени от земеделските стопани, и допълнителни доброволни мерки в рамките на двата стълба;
- **основан на качеството на изпълнението подход** (нов модел за осъществяване на ОСП), при който държавите членки ще трябва да докладват ежегодно за своите постижения.

ПРЕХОДЕН РЕГЛАМЕНТ ЗА ОСП (2021–2022 Г.)

- В края на 2020 г. беше приет преходният регламент за ОСП, който имаше за цел да **осигури непрекъснатост на правната и финансовата подкрепа по линия на ОСП** за земеделските стопани и другите бенефициери преди влизането в сила на новите реформирани правила през 2023 г.
- Регламентът гарантира, че в плащанията няма да има прекъсване, като същевременно предоставя на държавите членки време да изготвят своите национални стратегически планове по ОСП.
- Изпълняването на проектите е до 2025 г.

УКРЕПВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Новата ОСП утвърждава, че укрепването на биологичното разнообразие и спазването на законите и ангажиментите на ЕС в областта на околната среда и климата, ще бъдат от ключово значение за прилагането на реформираната ОСП, която ще влезе в сила през 2023 г.

Земеделските стопани са тези, които трябва да прилагат практиките, щадящи климата и околната среда.

Държавите членки ще бъдат задължени да гарантират, че най-малко 35% от бюджета за развитие на селските райони и най-малко 25% от преките плащания са насочени към мерки в областта на околната среда и климата.

ПО-ГОЛЯМА ПОДКРЕПА ЗА МАЛКИТЕ СТОПАНСТВА И МЛАДИТЕ ЗЕМЕДЕЛСКИ СТОПАНИ

Най-малко 10% от преките плащания ще се използват за подпомагане на малките и средните земеделски стопанства.

Най-малко 3% от бюджета на ОСП ще бъдат предоставяни на млади земеделски стопани.

Създаване на кризисен резерв с годишен бюджет от 450 млн. евро (по текущи цени) ще бъде постоянно на разположение на земеделските стопани, кто ги подпомага при нестабилност на цените или на пазара.

ПО-ГОЛЯМА ПРОЗРАЧНОСТ И ПО-ДОБРО СПАЗВАНЕ НА ТРУДОВОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

- Трудовите правила в европейското селско стопанство ще бъдат по-добре наблюдавани, а нарушенията ще бъдат санкционирани благодарение на сътрудничеството между националните инспектори по труда и разплащателните агенции по ОСП.
- Информацията за крайните бенефициери на подкрепата от ЕС ще бъде по-прозрачна благодарение на инструмента на ЕС за извличане на данни, до който държавите членки ще получат достъп. Този инструмент ще спомогне за установяване на риска от измами чрез съпоставяне с информацията в публичните бази данни.

Бъдещата ОСП

След 2020 г. ще продължат да се прилагат:

Стратегически план на България

Схеми за
директни
плащания

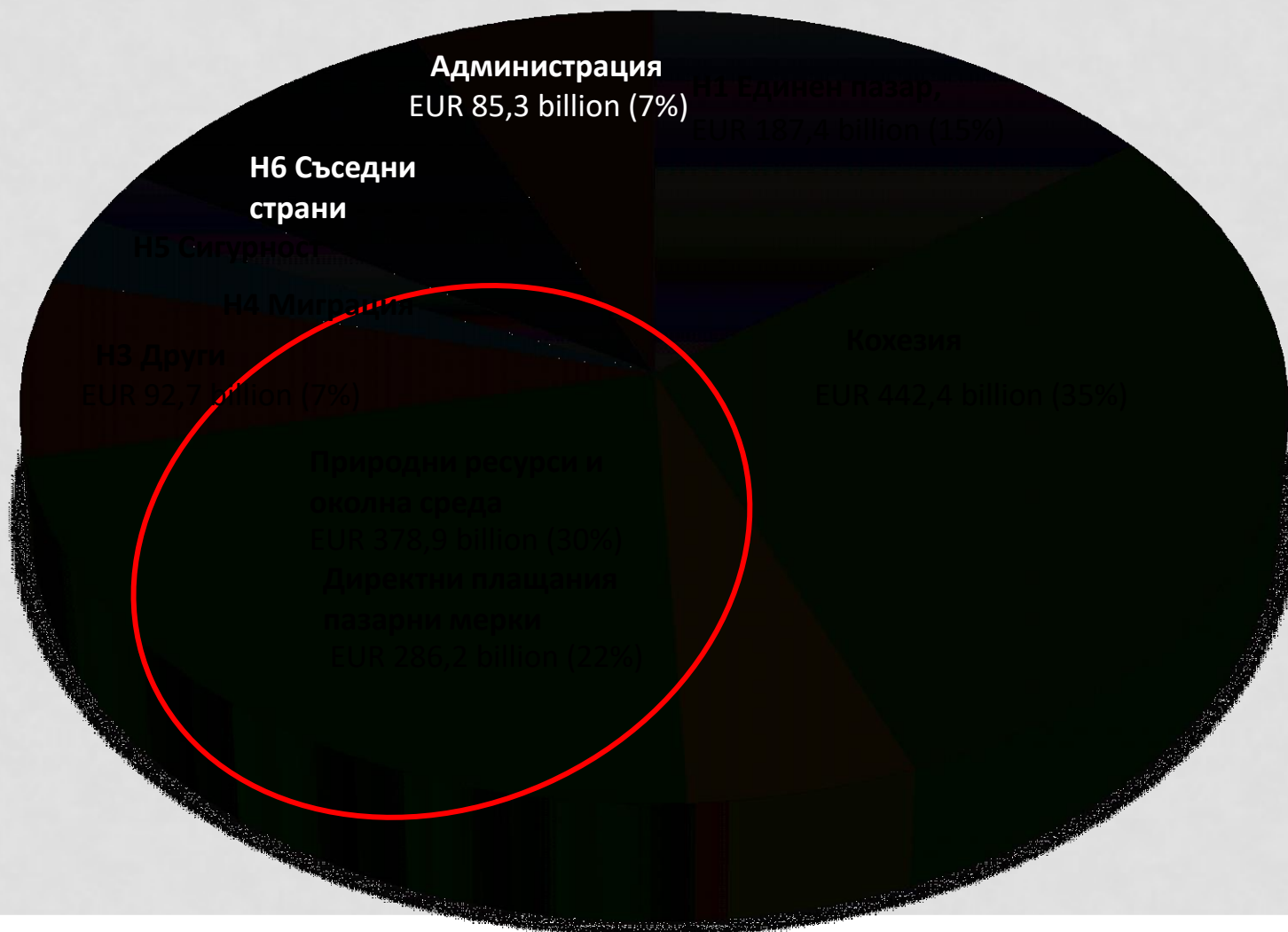
Мерки по
РСР

Специални
мерки за
сектор
Вино

Специални
мерки за
сектор
Пчеларство

Специални
мерки за
ОП

МНОГОГОДИШНА ФИНАНСОВА РАМКА НА ЕС 2021-2027:

СРЕДСТВА ЗА ОСП

(in EUR million)

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAL
Pillar 1 - EAGF	40 300	40 527	40 791	40 931	41 072	41 214	41 357	286 195
Pillar 2 - EAFRD	11 259	11 259	11 259	11 259	11 259	11 259	11 259	78 811
Total CAP	51 559	51 786	52 050	52 190	52 331	52 473	52 616	365 006

- **365 милиарда € за ОСП за ЕС-27, т.е. около 5% намаление за ОСП**
- **10 милиарда € от «Хоризонт Европа» за изследвания и иновации**

За България

**I стълб – ДП:
5.6 млрд. евро**

**II стълб РСР:
2.0 млрд. евро**

ДИРЕКТНИ ПЛАЩАНИЯ:

Запазване на архитектурата:	Същите основни принципи:	Нови елементи: (предложение на ЕК)
<ul style="list-style-type: none">➤ Базисно подпомагане на доходите за устойчивост;➤ Допълнително подпомагане на доходите за устойчивост за преразпределение;➤ Допълнително подпомагане на доходите на младите земеделски стопани (минимум 2% от националния пакет);➤ Обвързано с производството подпомагане на доходите;➤ Плащане за памук.	<ul style="list-style-type: none">➤ Необвързани с производството (с изключение на обвързаните схеми);➤ Лимитирана обвързана подкрепа за сектори в трудности;➤ Като цяло подпомагане на ха, за допустима площ, на която се извършва земеделска дейност;➤ Плащанията са обект на условността.	<ul style="list-style-type: none">✓ Намаляване на плащанията над 60 000 евро и таван на 100 000 евро, при приспадане на разходите за труд;✓ Подпомагане за истински фермери (замества активен фермер);✓ Еко схеми (практики, благоприятни за климата и околната среда).

РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

АКЦЕНТИ:

Обмен на знания
и информация

Райони със
специфични
ограничения,
произтичащи от
спазването на
някои
задължителни
изисквания

Райони с
природни или
други
ограничения

Установяване на
млади фермери и
започване на
бизнес в
селските райони

8 широки области на
интервенция, които да бъдат
адаптирани за нуждите на и
дефинирани от страните-
членки

(заменят около 70 мерки и под-мерки)

Ангажменти за
опазване на
околната среда и
климата и др.
задължения в
областта на
управлението

Инструменти за
управление на
риска

Инвестиции

Сътрудниче
ство

Мин. бюджет, заделен
от бюджета от
ЕЗФРСР:

- 30% за интервенции
във връзка с трите
цели за опазване на
околната среда и
климата
- 5% за ЛИДЕР

Задължително
програмиране на
инструменти за
управление на риска

Увеличаване на
максималния размер
на помощта за
установяване на
млади фермери
(до EUR 100.000)

НОВА ЗЕЛЕНА АРХИТЕКТУРА:

- **Условност** (подобро крџстосано сџответствие + екологизация):
 - Нови изисквания (*напр. защита на влажните зони*) & подобряване на сџествуващи изисквания (*напр. ротация на културите вместо диверсификация*)
- **Стџлб I „еко схеми“** - нови схеми за околна среда/климат, финансиране от бюджета за директни плащания (*годишен ангажимент, без национално сџфинансиране, два метода за изчисляване на плащането*)
- **Стџлб II** – запазва се подкрепата за:
 - Еко-климат плащания;
 - Трансфер на знания & иновации (прецизно земеделие, др.).

Настояща и нова зелена архитектура

Съвети в
земеделieto

Трансфер
на знания

Иновации

Сътрудничество

Текуща архитектура

Доброволни
за
фермерите

Климат/Еко
схеми по
Стълб II

Задължите
лни за
фермерите

Екологизация

Задължите
лни за
фермерите

Кръстосано съответствие

Ниво на
изисквания

Нова архитектура

Еко схеми по
Стълб I

Климат/Еко
схеми по
Стълб II

Доброволни
за
фермерите

Нова, завишена условност

Задължите
лни за
фермерите

Площ

1. ИНСТИТУТ ПО
АГРАРНА
ИКОНОМИКА

2. АГРАРЕН
УНИВЕРСИТЕТ ПЛОВДИВ

3. УНСС

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА НОВАТА ОСП

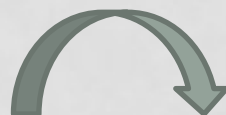
Подготовка на страната за новия програмен
период

SWOT АНАЛИЗ: СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВАТА ПРОМИШЛЕННОСТ –

Икономическо развитие на стопанствата

- Подкрепа за жизнеспособните **ДОХОДИ** на фермите и устойчивостта в целия Съюз за повишаване на продоволствената сигурност

- Подобряване на пазарната ориентация и повишаване на **конкурентоспособността**, включително по-голям акцент върху научните изследвания, технологиите и цифровизацията

- Подобряване на позицията на фермерите в **веригата на стойността**

- Повишаване на равнището на специализация и концентрация на производството в земеделските стопанства;
- Подобряване на пазарната ориентация на земеделските стопанства;

- Повишаване на конкурентоспособността на зърнопроизводството в световен план.
- Значително място в търговския баланс на страната & толожително търговско салдо от аграрни стоки;
- Повишаване на пазарната ориентация в сектора на плодовете, зеленчуците, свинското и пилешко месо, в резултат на окрупняването в секторите;
- Намаляване на дела на полупазарните стопанства и повишаване на добавената

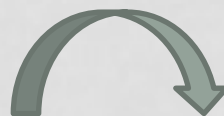
Нараства интересът на земеделските производители към късите вериги за доставка, които са предпоставка за увеличаване доходите на производителите и засилване на конкуренцията.

Специфични
и цели

SWOT АНАЛИЗ: СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО И ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВАТА ПРОМИШЛЕННОСТ –

Социално- икономическо развитие

- Привличане на **млади земеделски производители** и улесняване на **развитието на бизнеса** в селските райони

- По-висока производителност на труда на младите фермери в сравнение с тази в останалите стопанства.
- Силна връзка на потомствените млади фермери с родното място, със земеделската земя и фамилните традиции.
- По-висока насоченост на младите стопани, в сравнение с останалите фермери, към внедряването на иновации и използването на цифровизацията в земеделието.

- Подобряване на отговора на селското стопанство на ЕС на обществените изисквания към **храната и здравето**, включително безопасни, хранителни и устойчиви храни, хранителни отпадъци, както и хуманното

- Пестицидният отпечатък в България е сред най-ниските в Европейския съюз.
- Положителна тенденция за спазване изискванията за хуманно отношение и за съответствие на животновъдните обекти.
- Увеличаване на продукцията от биологично земеделие и търсенето на биосуровини.

Специфични
и цели

SWOT АНАЛИЗ: ВЛИЯНИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ

Специфични и цели

- допринасяне за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчива енергия

Зелените директни плащания водят до увеличаване на площите на земеделските земи и практики, които щадят почвите и водите. За периода 2007-2017 г. емисиите на основните парникови газове в България имат тенденция към намаляване.

- насърчаване на устойчиво развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух

В страната се наблюдава намаляваща тенденция на концентрацията на азот в реките, но темповете не са задоволителни.

Почвите в България са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество.

Обработваемите земи и постоянно затревените площи се характеризират с високо съдържание на органичен въглерод и средна запасеност с азот и фосфор.

- допринасяне за защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта

Делът на земеделските площи в Natura 2000 за нашата страна е около 23%, което е значително по-високо от средния дял за ЕС (около 11%) и дела във Франция (около 8%), Румъния (около 13%) или Полша (около 12%).

Нарасналият интерес към био-производството в съчетание с други мерки за екологизиране довежда до положителни тенденции за околната среда и климата

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ SWOT АНАЛИЗ

Основни акценти

МИКРОПРЕДПРИЯТИЯ

Повишава делът на микро предприятията в сферата на търговията, услугите, преработвателната промишленост и хотелиерството

МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Производителността на МСП в селските райони се увеличава, наблюдава се и нарастване на техните приходи.

ЗАЕТОСТ

Положителна зависимост се наблюдава и между изплатените средства по ПРСР и наетите лица по трудово и служебно правоотношение общо за селските общини

ОБРАЗОВАНИЕ И ТУРИЗЪМ

Подобрява се образователната инфраструктура в селските райони. Селският туризъм се развива стабилно.

ЕФЕКТ ОТ ПОДХОДА ВОМР

Подходът ВОМР получава широка основа за надграждане и развитие

- Проект „Подкрепа на предприемачеството в областта на вътрешната преработка на качествени селскостопански продукти в областите Еврос, Хасково, Смолян и Кърджали“ (QUALFARM), е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014–2020.
- Съдържанието на този материал е изцяло отговорност на Сдружение „Съюз за възстановяване и развитие“ и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Управляващия орган и Съвместния секретариат.

**БЛАГОДАРЯ ЗА
ВНИМАНИЕТО!**

